

Exam. Code : 103204

Subject Code : 1118

B.A./B.Sc. 4th Semester

HISTORY

[History of Punjab (A.D. 1469-1799)]

Time Allowed—Three Hours] [Maximum Marks—100

SECTION—A

Note :— Attempt any **SIX** questions in about **15-20** sentences each. Each answer carries **6** marks.

1. Importance of Mountains in the History of Punjab.
2. Accounts of European Travellers as a source of History of Punjab.
3. Write a short note on "Sangat and Pangat".
4. Briefly describe "Manji System".
5. Write a short note on Construction of Baoli in Goinwal.
6. What do you understand by "Miri and Piri" ?
7. What do you know about Gurmata ?
8. What do you understand by Misl ?

9. Write a short note on Yahiya Khan.
10. Write a short note on Jassa Singh Ramgariha.

SECTION—B

Note :— Attempt any **FOUR** questions selecting **ONE** from each unit in at least **5** pages each. Each answer carries **16** marks.

UNIT—I

1. Write a detailed note on the sources pertaining to the History of Punjab.
2. Discuss the career and teachings of Guru Nanak Dev Ji.

UNIT—II

3. Discuss the contribution of Fifth Guru (Guru Arjan Dev Ji) to the development of Sikhism.
4. Discuss the causes and effects of the martyrdom of Guru Teg Bahadur Ji.

UNIT—III

5. Discuss the circumstances which led to the creation of Khalsa.
6. Form an estimate of the work and achievements of Banda Bahadur.

UNIT—IV

7. Write a detailed note on any **TWO** of the following :
- (A) Jassa Singh Ahluwalia
 - (B) Dal Khalsa
 - (C) Nawab Kapur Singh.
8. Discuss the emergence of new rulers and their military sources in the 18th century.

(PUNJABI VERSION)

ਭਾਗ - ੳ

ਨੋਟ :— ਕੋਈ ਛੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਰੇਕ 15-20 ਵਾਕਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 6 ਅੰਕ ਹਨ।

1. ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਪਹਾੜਾਂ ਦਾ ਮਹੱਤਵ।
2. ਯੂਰਪੀਅਨ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੇ ਲੇਖ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਸਰੋਤਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ।
3. 'ਸੰਗਤ ਅਤੇ ਪੰਗਤ' ਉੱਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।
4. 'ਮੰਜੀ ਪ੍ਰਥਾ' ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
5. ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਵਿਖੇ 'ਬਾਉਲੀ' ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਉੱਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।

6. 'ਮੀਰੀ ਅਤੇ ਪੀਰੀ' ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ?
7. 'ਗੁਰਮਤਾ' ਸੰਬੰਧੀ ਤੁਹਾਡੀ ਕੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੈ ?
8. 'ਮਿਸਲ' ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿਓ।
9. ਯਾਦੀਆ ਖਾਨ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।
10. ਜੇਸ਼ ਸਿੰਘ ਰਾਮਗੜੀਆ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।

ਭਾਗ—ਅ

ਨੋਟ :— ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਘਟ ਤੋਂ ਘਟ ਪੰਜ ਪੇਜਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 16 ਅੰਕ ਹਨ।

ਯੂਨਿਟ—I

1. ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਸੰਬੰਧੀ ਸਰੋਤਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਤਾਰ ਸਹਿਤ ਲਿਖੋ।
2. ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਆਰੰਭਕ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਸਿਖਿਆਵਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ—II

3. ਪੰਜਵੇਂ ਗੁਰੂ (ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ) ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਯੋਗਦਾਨ ਨੂੰ ਸਮਝਾਓ।
4. ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਉੱਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ—III

5. 'ਖਾਲਸਾ' ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਲਈ ਉਤਰਦਾਈ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
6. ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਦੇ ਕਾਰਨਾਮਿਆਂ ਅਤੇ ਸਫਲਤਾਵਾਂ ਦਾ ਮੁਲੰਕਣ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ—IV

7. ਹੇਠ ਲਿਖਿਤ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੋ ਉੱਤੇ ਵਿਸਤਾਰ ਸਹਿਤ ਚਾਨਣ ਪਾਓ :
(ੳ) ਜਸਾ ਸਿੰਘ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ
(ਅ) ਦਲ ਖਾਲਸਾ
(ੲ) ਨਵਾਬ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ।
8. 18ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਨਵੇਂ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਦੇ ਉਥਾਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੈਨਿਕ ਸਾਧਨਾਂ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ?

(HINDI VERSION)

भाग—क

नोट :— कोई छः प्रश्न प्रत्येक 15-20 वाक्यों में करें। प्रत्येक प्रश्न के 6 अंक हैं।

1. पंजाब के इतिहास में पर्वतों का प्रभाव।
2. यूरोपीयन यात्रियों के लेख पंजाब के इतिहास के स्रोत के रूप में।

3. 'संगत तथा पंगत' पर संक्षिप्त नोट लिखें।
4. 'मंजी प्रथा' का संक्षिप्त में वर्णन करें।
5. गोइंदवाल में बाऊली के निर्माण पर संक्षिप्त नोट लिखें।
6. 'मीरी तथा पीरी' से आप क्या समझते हैं ?
7. गुरुगत्ता के बारे में आप क्या जानते हैं ?
8. मिसल से आप क्या समझते हैं ?
9. यहीया खान पर एक संक्षिप्त नोट लिखें।
10. जस्सा सिंह रामगढ़िया पर एक संक्षिप्त नोट लिखें।

भाग—ख

नोट :—प्रत्येक यूनिट में से एक प्रश्न का चयन करते हुए, चार प्रश्न कम से कम 5 पृष्ठों में करो। प्रत्येक प्रश्न के 16 अंक हैं।

इकाई—I

1. पंजाब के इतिहास से सम्बन्धित घोरों के बारे में विस्तार से लिखें।
2. गुरु नानक देव जी के आरंभिक जीवन तथा शिक्षाओं पर चर्चा करें।

इकाई—II

3. पांचवें गुरु (गुरु अर्जुन देव जी) द्वारा सिक्ख धर्म के विकास के लिये योगदान पर चर्चा करें।
4. गुरु तेग बहादुर जी की शहीदी के कारणों तथा प्रभाव की चर्चा करें।

इकाई—III

5. खालसा की स्थापना के लिये उत्तरदायी परिस्थितियों की चर्चा करें।
6. बंदा बहादुर के कार्यो तथा सफलताओं का मूल्यांकन कीजिये।

इकाई—IV

7. निम्नलिखित में से दो पर विस्तार से नोट लिखें :
(क) जस्सा सिंह आहलूवालिया
(ख) दल खानसा
(ग) नवाब कपूर सिंह।
8. 18वीं शताब्दी में नये शासकों के उत्थान तथा उनके सैनिक साधनों के बारे में आप क्या जानते हैं ?